

Návrhy NERV na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů v ČR

Prohlubující se strukturální deficit veřejných rozpočtů přispívá k budoucí dlouhodobé ekonomické stagnaci země (rozpočtová neschopnost vlád dostatečně investovat do vzdělání, výzkumu a veřejné infrastruktury). Navíc zvyšuje riziko finanční a ekonomické nestability, kterou může i v dohledné době spustit byť jen jeden další externí negativní faktor. Ztráta důvěry finančních trhů a ekonomických subjektů v udržitelnost veřejných rozpočtů by pak měla sociálně a ekonomicky diametrálně bolestivější dopady na obyvatele a ekonomiku než sice nepopulární, ale včasná, řízená a v čase rozprostřená konsolidační opatření, která NERV vládě navrhuje.

Návrhy na snížení výdajů veřejných rozpočtů

- Parametrická opatření na snížení budoucích výdajů důchodového systému
- Návrat slevy na jízdném do stavu v srpnu 2018
- Zrušení státní podpory stavebního spoření
- Zvýšení efektivity veřejné správy – optimalizace počtu zaměstnanců a slučování agend
- Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů
- Revize samosprávy a nákladů na místní vlády
- Snížení počtu vězňů
- Redukce počtu policistů
- Zrušení/nezavádění tzv. "výchového"
- Zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku
- Snížení podpory v nezaměstnanosti
- Snížení neinvestičních dotací v zemědělství

Návrhy na zvýšení příjmů veřejných rozpočtů

- Zvýšit zdanění příjmů fyzických osob
- Revize sazeb spotřební daně
- Zrušení slevy na nepracující manželku či manžela
- Zvýšit poplatek za dobývání nerostných surovin
- Nerealizovat plánované rozšíření paušální daně
- Omezení ev. rušení daňových výjimek a úlev
- Zpoplatnění vysokých škol
- Zrušení zbytných finančních institucí státu
- Privatizace
- Zavést karenční dobu v případě nemoci
- Revize snížených pásem DPH
- Zvýšit daň z nemovitých věcí
- Globální a evropské reformy korporátní daně
- PPP a výkonové zpoplatnění dopravní infrastruktury
- Zrušení školkového
- Snížení počtu osob v exekuci
- Rozšíření dostupnosti předškolních zařízení a zvýšení předvídatelnosti jejich dostupnosti pro rodiče i budoucí rodiče

Návrhy na snížení výdajů veřejných rozpočtů

Parametrická opatření na snížení budoucích výdajů důchodového systému		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Návrh opatření: (i) Zachovat tempo pravidelných valorizací zohledňující inflaci, ale snížit zohlednění růstu reálných mezd z 1/2 na 1/3, jako tomu bylo do roku 2017 (ii) Do systému valorizací zavést symetrii zohlednění růstu/poklesu reálných mezd. (iii) Výrazně snížit možnosti a motivace odchodů do předčasného důchodu. (iv) Začít opět automaticky zvyšovat zákonný věk odchodu do důchodu na základě zvyšování doby dožití. (v) Zvýhodnit veřejnou podporu pojistného charakteru spoření ve III. pilíři. (vi) Redukce rozsahu předčasných důchodů (společně s bodem iii).

Současné parametrické nastavení důchodového systému ve výhledu 10 a více let vede k výraznému růstu jeho finančních závazků, a tedy k zatížení veřejných rozpočtů. Na rozdíl od systémových změn, jejichž implementace je zdoluhavá a málo pravděpodobná, parametrické změny může realizovat již současná vláda s tím, že žádoucí dopady na finanční stabilitu se začnou dostavovat téměř okamžitě a budou se násobit v čase.

ad (i) a (ii): Změna parametrů pravidelných valorizací důchodů zavedená v roce 2018 výrazně zvýšila dlouhodobé finanční závazky veřejných rozpočtů vůči prvnímu pilíři důchodového systému. Společně s nesymetrickým způsobem zohlednění růstu reálných mezd (do valorizace se promítá pouze růst pozitivní, nikoliv negativní) to vede k tomu, že výrazně roste náhradový poměr (úroveň důchodu vůči průměrné mzdě v ekonomice). Navrhuje se proto, aby se do valorizace růst reálných mezd promítal pouze z 1/3, jako tomu bylo do roku 2018. Navíc se navrhuje, aby se v případě období poklesu reálných mezd následující růst reálných mezd do valorizace začal promítat až poté, co byl dřívější pokles reálných mezd plně kompenzován jejich následným růstem. Navrhovaná úprava pravidelné valorizace bude nadále plně kompenzovat inflaci, částečně i růst reálné životní úrovně v zemi, a navíc bude systém automaticky reagovat na případný pokles reálných mezd v ekonomice.

ad (iii): Podíl odchodů do předčasného důchodu je dlouhodobě velmi vysoký. Ve většině případů přitom není vynucen zásadnějšími zdravotními problémy těchto osob, ale je způsoben výhodností systémového nastavení. Důsledkem jsou výrazně vyšší nároky na výdaje důchodového a dávkového systému a snížení příjmů veřejných rozpočtů z přímých daní a pojistných odvodů. Navrhujeme atraktivitu předčasných odchodů výrazně snížit kombinací parametrického a dalšího nastavení tak, aby došlo k výrazné redukci předčasných důchodů na 1/4 současné intenzity či ještě menší počet.

ad (iv) Očekávaná doba dožití české populace ve věku 50 let se nadále zvyšuje (je třeba odhlédnout od jednorázového fenoménu covid-19), stejně jako je přítomen výhled jejího dalšího zvyšování v dalších dekádách. Je to dáno plejádou faktorů, jako je rostoucí podíl života stráveného v lepším životním prostředí, pracovní kariérou v profesích méně zdravotně škodlivých, pokrok medicíny, zdravotní péče a prevence, zlepšování životního stylu a péče o zdraví. Prodlužování statutárního věku odchodu do důchodu má potenciál oddálit plány odchodu do důchodu jak na straně zaměstnanců, tak zaměstnavatelů, prodloužit dobu aktivní a produktivní pracovní aktivity, zvýšit investice do vzdělání a dovedností a v konečném důsledku zvýšit výnosy z daní a pojistných odvodů a snížení výdajů důchodového a sociálního systému. Je žádoucí, aby k prodlužování věku odchodu docházelo automaticky na základě pravidelných aktualizací očekávané doby dožití tak, aby se očekávaná délka

života v důchodu již dále nezvyšovala. Automatismus zvyšování je žádoucí proto, aby se zvyšování nestalo rukojmím okamžitého politického populismu okamžiku.

ad (v): Cílem státní podpory spoření na stáří ve III. důchodovém pilíři je motivace k dodatečnému osobnímu finančnímu zajištění na stáří. Tento cíl však současné nastavení systému plní velmi nedokonale, protože naprostá většina úspor ve III. pilíři si lidé nechávají vyplácet jednorázově, navíc spíše v počátcích svého důchodového období, takže úspory neplní zamýšlený cíl dodatečného zajištění do doby dožití. V případě jednorázových výplat představuje spoření ve III. pilíři pouze dodatečnou alternativu k řadě dalších spořicíh instrumentů (včetně spořicíh účtů), aniž to nutně zvyšuje celkový sklon populace k úsporám. Doporučujeme proto, aby státní podpora spoření ve III. pilíři byla nastavena tak, aby mnohem výrazněji cílila na pojistný charakter spoření (pojistná událost je zde dlouhověkost) a motivovala k výplatě úspor se státní podporou formou annuity (do konce života). Jednou z řady další možností, jak toho dosáhnout je např. zatížit jednorázové výplaty zdaněním dříve získané státní podpory sazbou 50 % - 100 % a dřívějšíh úlev na dani z příjmů ze zaplacených příspěvků spořicíh a jeho zaměstnavatelů v minulosti.

ad (vi): Na předčasné důchody se ročně vyplatí vyšší desítky miliard. 25 000 nově přiznaných předčasných důchodů ročně, pokud bychom na rok zcela zastavili přísun lidí do předčasného důchodu, ušetří se napřímo cca 4,5 miliardy, tedy spíše se odloží o rok, ale to též není málo. 25 000 lidí by za ten rok přispělo zhruba 3-4 miliardy na daních a odvodech do rozpočtu. (viz též bod iii.)

Návrat slevy na jízdném do stavu v srpnu 2018		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Rozšíření slevy na jízdném bylo populistickým politickým krokem, který zcela jistě dotčeným skupinám pomáhá, ale jde o pomoc nesystémovou a drahou. Systém slev navíc přirozeně produkuje odpověď ze strany dopravců, kteří uměle navyšovali ceny, zaváděli cashbacky atp., aby ze slevy získali legální cestou co nejvíce peněz. Jde o podporu vybraného odvětví více než o podporu daných skupin obyvatel, k čemuž má stát jiné nástroje, například důchody či slevy na dani, u studentů sociální stipendia či nabídka vratných grantů. Slevy by se měly vrátit do stavu před rokem 2018, kdy děti do 6 let cestovaly zdarma a senioři nad 70 let s výraznou slevou. Státní rozpočet by mohl ušetřit přibližně **3,3 miliardy** korun ročně.

Zrušení státní podpory stavebního spoření		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Téměř okamžitě lze zrušit státní podporu stavebního spoření, která má v ČR sice téměř třicetiletou tradici, ovšem vznikala ve zcela jiné situaci nedostatku úspor, neexistence hypoték a celkového nedostatku dlouhodobých vkladů (a kapitálu). Postupem času se z tohoto produktu stalo „pouze“ státem dotované běžné spoření pro některé, jež je však financováno z kapes všech daňových poplatníků.

Zrušení nebude mít dopad do finanční stability domácího trhu, neboť při postupné expiraci smluv (tedy v období až 6 let) mají stávající stavební spořitelny a jejich mateřské společnosti dostatek času na přípravu odlišné strategie poskytování stavebního spoření, transformaci stavebních spořitelen na instituce jiného typu, případně na jejich řízený zánik. Nejedná se o úplné zrušení stavebního spoření, ale pouze o zrušení státní podpory, stavební spoření by se mohlo nabízet i nadále.

Výnos/úspora: **4,2 mld. Kč**

Zvýšení efektivity veřejné správy – optimalizace počtu zaměstnanců a slučování agend		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Snížení nákladů a zvýšení efektivity ve veřejné správě lze docílit kombinací několika kroků:

1. Plošné snížení počtu zaměstnanců v centrálních orgánech veřejné správy o 6 % (na tomto se již vláda dohodla, je třeba dotáhnout) – v tomto případě bude na řídicím orgánu a jeho managementu, vybrat systematizovaná místa, která zrušit s ohledem na plnění úkolů
2. Personální a procesní audity u centrálních orgánů – ihned poté spuštění externího personálního auditu, který identifikuje jednak zbytečná místa a jednak možné synergie agend, které by bylo v rámci jedné organizační složky sloučit (a snížit tak počet zaměstnanců v administrativě těchto agend)
3. Slučování agend napříč organizacemi – vytipování činností (speciální vládní tým) ve front-office i back-office, které lze sloučit (například projekt JIM – jednotné inkasní místo pro daně a odvody) a následně optimalizovat počty zaměstnanců (i dalších nákladů), které jsou s tímto spojené

Odhad celkové úspory: 10 % ze současných nákladů = **15 mld. Kč**

Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů případně i s částečnou redukcí jejich institucionální podpory ze státního rozpočtu.

Stát skrze resorty institucionálně finančně podporuje mnohé desítky výzkumných, tzv. resortních ústavů. Systém však trpí řadou dlouhodobě přehlížených neefektivností: přílišná fragmentovanost; nejasně definovaný veřejný zájem na činnostech, resp. nejasné odůvodnění potřeby veřejné institucionální podpory nebo absence jejího odůvodnění, slabá vědecko-výzkumná podpora potřeb resortů ze strany řady ústavů, resp. nízká kvalita a relevance výsledků řady ústavů. Jako velký problém se tak jeví dlouhodobě slabá výzkumná role tohoto typu ústavů v zajišťování podpory přípravy nové regulace a ex-post vyhodnocování dopadů regulace resorty (RIA procesy). Tuto roli pružněji a výrazně laciněji mohou naplnit analytické útvary jednotlivých ministerstev. Restrukturalizace a redukce činností resortních ústavů má potenciál jak fiskálních úspor státního

rozpočtu skrze nižší institucionální podporu, tak zkvalitnění práce resortů na podporu regulační činnosti resortů založené na kvalitní výzkumné a analytické evidenci.

Revize samosprávy a nákladů na místní vlády		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

ČR má dlouhodobě neobyčejně zbytnělý sektor samospráv a místních vlád, který téměř nemá srovnání se zbytkem Evropy. Má dle počtu obyvatel nejmenší průměrnou velikost obce ze všech zemí EU (cca 1700), celkový počet obcí je naopak zcela extrémní (6254) a s výjimkou Slovenska a Francie nevídaný. To znamená, že má ČR též zcela disproporční počet volených politiků (přes 60 000) a naprosto nadprůměrné celkové personální a další výdaje na samosprávu v poměru k celkovým výdajům vládního sektoru (téměř 30%). Díky existenci velkého počtu malých obcí dochází k neefektivnímu násobení činností, neexistenci úspor z rozsahu, kumulaci volných zdrojů na úrovni každé obce tak, aby každá měla svůj „polštář“, velkým nákladům na samotný provoz obcí a k neúměrné zátěži tohoto systému pro celé veřejné finance, neboť obce nemají vlastní zdroje, ale pouze ty, které byly vybrány a přerozděleny ze systému RUD. Komplikováno je také sladění územní plánování a rozvoj síťové infrastruktury. Pokud by nebyl administrativně zaveden limit na velikost nově vzniklé obce v roce 2000 (alespoň 1000 obyvatel), tento systém by dále bobtnal.

Z toho je zřejmé, že mohou pomoci administrativní a ekonomická opatření, která budou motivovat k postupnému slučování menších obcí do větších a přenesení činností na obce s rozšířenou působností. Změna pravidel RUD s tím, že malé obce budou mít ekonomický motiv se sloučit a velké jejich samosprávy přijmout. Je možné i stanovit minimální velikost obce administrativně, například na úrovni 1000 obyvatel či výše s tím, že menší obce by dostaly možnost přechodného období ke svému spojení s jinými obcemi. Rušit obce, kde alespoň ve dvojích volbách za sebou nebyla žádná kandidátka. Lze uvažovat o snížení počtu krajů na 8.

Výnos: **cca 10 mld. Kč** ročně při výrazné redukci počtu obcí do 1 000 obyvatel.

Snížení počtu vězňů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

ČR má historicky velmi vysoký počet vězňů na 100 tisíc obyvatel (179) oproti průměru EU (114) a zejména oproti všem bohatším zemím na západě, severu i jihu Unie (např. Německo 70, Rakousko 91, Slovinsko 64 atd.). Postupné snížení vězeňské populace na cca 100 vězňů na 100 tisíc obyvatel (tj. o 44 procent) je realistickým cílem. Jeho dosažení vyžaduje koncepční revizi řady aspektů trestní politiky (např. zavedení náramků pro domácí vězně, dekriminlizace některých trestných činů, změny trestních sazeb, revize či zrušení speciálních skutkových podstat pro recidivisty, atd.). Rozpočtový efekt odhadujeme na cca 25 procent aktuálního rozpočtu Vězeňské služby ČR – redukce počtu věznic a personálu, ale i nárůst některých výdajů (např. programy podporující rekvalifikace a návrat na trh práce).

Odhadovaná úspora: **cca 3 mld. Kč**

Redukce počtu policistů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

ČR má historicky vyšší počet policistů na 100 tisíc obyvatel (376) oproti průměru EU (332). Zároveň počet policistů připomíná spíše high-policing země typu jihu (Kypr, Řecko, Chorvatsko, Malta), spíše než země středu a severu EU (Švédsko, Nizozemí, Německo). Snížením počtu policistů o cca 3000 by ČR přiblížila těmto zemím, zároveň by se vrátila na úroveň let 2012-2014, které nebyly z hlediska kriminality o tolik odlišná od dneška. Podle Global Peace Index za rok 2022 je Česká republika 8. nejbezpečnější zemí na světě. Zároveň ale dle dlouhodobých statistik nelze v případě ČR najít jakoukoliv přímou souvislost mezi počtem policistů a vnímanou či skutečnou mírou bezpečí a kriminalitou v zemi.

Výnos: cca **3 mld. Kč**, pokud by se braly v úvahu i výsluhy

Zrušení/nezavádění tzv. "výchovního"		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Nekoncepční bonus za výchovu dítěte při současném navyšování důchodů stojí státní kasu dalších 19 miliard korun ročně. Je to zbytečné přidání dalšího parametru do důchodového systému. Nelze zpochybnit, že tento bonus by pomohl velkému množství lidí, zejména žen, obsahuje ale několik nedeřešených problémů (například přidělení bonusu vdovcům, kteří dítě převážně nevychovali) a ve špatné situaci současných veřejných financí jde o jednu z největších nových výdajových položek, proti které vláda nenašla adekvátní příjmy či snížení výdajů na straně druhé.

Zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Česká republika patří v EU k zemím s nejdelším rozsahem jak mateřské/rodičovské dovolené tak nejdelší v poskytování rodičovského příspěvku, navíc v situaci dlouhodobě extrémně nízké nezaměstnanosti a nedostatku pracovních sil v téměř všech odvětvích ekonomiky.

Zkrácením doby poskytování příspěvku o 1 rok včetně tomu odpovídající celkové částky lze snížit výdaje státu o 5–7 mld. Kč ročně.

Vzhledem k situaci na trhu práce lze navíc očekávat pozitivní efekt na výběr daní a pojištění.

Opatření by bylo vhodné doplnit snížením administrativní zátěže a požadavků pro poskytovatele služeb jeslí, dětských skupin a školek, aby zejména zaměstnavatelé mohli podpořit pracovní sílu touto

službou. Uvolnění této regulace by mělo rovněž pozitivní efekt na investiční činnost v této oblasti, výběr DPH a tvorbu pracovních míst. Jedná se tak o postupné odstátňování finanční stránky péče o dítě a přenos do standardnějších nestátních parametrů. Dále by bylo možné doplnit o podněty zvyšující flexibilitu, například podněty pro návrat na trh práce před ukončením doby čerpání příspěvku.

Snížení podpory v nezaměstnanosti		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Česká republika patří dlouhodobě mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti, ale zároveň s nejdelší podporou v nezaměstnanosti. To vytváří signifikantní náklad pro státní rozpočet, a navíc působí demotivačně (min. optimalizací délky frikční nezaměstnanosti, tj. doby návratu na pracovní trh). Proto doporučujeme restriktivní hospodářsko-politické opatření v dané oblasti.

Délka podpory:

- 5 měsíců u uchazečů o zaměstnání do 50 let věku.
- 8 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 50 a do 55 let věku.
- 11 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 55 let věku.

Podpora v nezaměstnanosti je první dva měsíce 65 % předchozího průměrného měsíčního čistého výdělku, pro OSVČ je to 65 % vyměřovacího základu na důchodové pojištění, přepočteného na měsíc. Další dva měsíce je to 50 % a zbývající dobu 45 % čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Nápady na omezení:

Snižování délky podpory: Například snížení o 1-2 měsíce v každé věkové skupině, respektive min. ve skupině do 50 let věku.

Snížení procentuální složky: Můžeme snižovat paušálně (např. na 60 % první dva měsíce, další dva na 45 % a po zbytek nezaměstnanosti na 40 %), respektive diskriminovat čas (70 % první dva měsíce, zbytek významně snížit).

Změna koncepce: Další možností je také přesunout odpovědnost na stranu zaměstnavatele, který je první tři měsíce povinen vyplácet odstupné. V tomto případě by se tato povinnost mohla prodloužit s přihlédnutím k pobírání podpory (jde sice o snížení flexibility na trhu práce, ale pokud bude kurzarbeit, dalo/mělo by se to nějak propojit).

Fakta:

- Nezaměstnaných ve věku 50 let a více je 36,6 %.
- Nezaměstnaných v produktivním věku 25-39 let je 27,55 %.
- Nejpočetněji zastoupenou skupinou je kohorta 55-59 let.
- 37,66 % nezaměstnaných je s délkou 0-3 měsíce.
- 67,20 % nezaměstnaných má podporu pod 10.500 Kč.
- 21,66 % nezaměstnaných má podporu pod existenční minimum.

Snížení neinvestičních dotací v zemědělství		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Doporučujeme prověřit možné systémové škrty v položce neinvestiční dotace v zemědělství, zejména s ohledem na absolutní výši a nesystémovost některých položek.

Největší položkou jsou zde transfery do lesního hospodářství spojené s kůrovcem, ty činí 2,42 miliard (snížení o 20 %, úspora 484 milionů). Neinvestiční transfery do lesního hospodářství, které se pak netýkají kůrovce, činí 1,25 miliardy (snížení o 30 %, úspora 375 milionů). Politicky průchodnější a také koncepčnější bude snižovat výdaje spíše v druhé zmíněné položce. Zaměřit by se mohlo zejména na dotace pro státní podnik Lesy ČR, který je v zisku zejména díky zvýšení cen dřeva. Z tohoto důvodu by mohlo odpadnout i část výdajů směřujících do tohoto státního podniku. Zejména pak výdaje, které jsou spojené s kompenzacemi za nízkou cenu dřeva.

1 miliarda (bez COVID programů) je pak alokována v PGRLF, zde se opět nabízí snížení dotačních programů zejména pro lesnictví nebo ostatní zemědělská odvětví, vzhledem k zvýšeným cenám dřeva a ostatních zemědělských výstupů, a tedy zvýšené ziskovosti těchto odvětví (snížení o 20 %, úspora 200 milionů)

0,7 miliardy z celkových 6 miliard neinvestičních transferů pro podnikatelské subjekty bylo spojeno s COVID programy. O tuto položku tedy můžeme výdaje očistit, protože by měla logicky odpadnout.

36 milionů pak směřuje na dotace pro Vinařský fond, instituce, která slouží k propagaci lokálních producentů vína a její strategická důležitost je tedy velice malá, činnost tím pádem postradatelná (s ohledem na debatu o spotřební dani a výjimce).

Poznámka: SZIF poskytuje PGRLF spíše administrativní podporu s udělením dotací než přímé financování.

Návrhy na zvýšení příjmů veřejných rozpočtů

Zvýšit zdanění příjmů fyzických osob		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Vrátit celkové příjmy ze zdanění příjmů fyzických osob (DPFO + sociální a zdravotní pojistné) na přibližně stejnou reálnou úroveň, jakou měly před schválením daňového balíčku z prosince 2020 (obsahujícího zejména zrušení superhrubé mzdy). Nominálně by příjmy z těchto daní a pojistných měly vzrůst o 120 mld. Kč. Reforma by měla spočívat v úpravě sazeb, slev na dani, výše paušální daně a dalších parametrů, aby se (1) dosáhlo cílového navýšení příjmů, (2) snížily nebo alespoň nevyšly rozdíly ve zdanění zaměstnanců a OSVČ oproti současnosti, a (3) dosáhlo vyšší nebo alespoň stejné míry daňové progresse, jakou měl systém v roce 2020. Konkrétní parametrizace bude řešena na dalších jednáních pracovní skupiny Veřejné finance.

Zdanění před zrušením superhrubé mzdy by zhruba **odpovídala sazba 19 %, přičemž s ní by bylo nutné sladit i sazbu srážkových daní** (dividendy, úroky apod.)

Zdanění příjmů fyzických osob může kvantitativně nejvíce přispět ke snížení strukturálního deficitu na příjmové straně zejména proto, že důležitým faktorem prohloubení deficitu byla právě reforma DPFO z prosince 2020. Její rozpočtový dopad byl odhadován na 100 mld. Kč (dnes v reálném vyjádření cca 120 mld.) a byla velkou částí ekonomů kritizována pro své pro-inflační dopady, fiskální nezodpovědnost a velmi sporné distribuční dopady. Zároveň současný design příjmových daní je v několika ohledech problematický. Velké rozdíly ve zdanění OSVČ a zaměstnanců (zvláště v mezinárodním srovnání) způsobují postupnou erozi daňových příjmů a porušují zásady vertikální a horizontální daňové spravedlnosti. Systém vykazuje minimální výslednou daňovou progresí, např. díky nemožnosti čerpat některé slevy nízkopříjmovými poplatníky či poměrně vysokými minimálními základy pojistných OSVČ. Doporučená reforma by proto kromě zvýšení příjmů měla být využita ke zmírnění diskutovaných problémů; zároveň již nemá smysl vracet se ke konceptu superhrubé mzdy.

Výnos: **přes 100 mld. Kč**

Revize sazeb spotřební daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Jednotlivé oblasti, v nichž je v ČR aplikována spotřební daň, jsou natolik specifické, že nepovažujeme za odpovědné přistoupit k revizi nastavení sazeb spotřebních daní jednorázovým fiskálním opatřením (vše o x % nahoru), ale naopak vypracovat konkrétní návrhy pro konkrétní oblasti (minerální olejopohonné hmoty, lihoviny, pivo, víno, tabák a tabákové produkty), respektive pro jednotlivé typy produktů v těchto oblastech, které se opírají o datovou a fundamentální analýzu aktuální situace na trzích se spotřební daní. Některé sazby se za více než 10 let nominálně nevyšly nebo dokonce snížily, reálně tak sazby daně trvale klesaly.

Možnosti revize spotřebních daní:

- Minerální oleje,
- Líh,
- Pivo,
- Víno,
- Tabák a tabákové výrobky,
- Legalizace trhu s konopím.

Více v Příloha 1.

Výnos: **desítky mld. Kč**

Zrušení slevy na nepracující manželku či manžela		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Navrhujeme zrušit tzv. slevu na nepracující manželku/la. Slevu 24 840 Kč na dani z příjmů fyzických osob si odečítají poplatníci, jejichž manželka či manžel má tržní příjmy nižší než 68 000 Kč ročně. Využívá ji cca 200 000 poplatníků. Tato sleva odrazuje druhého člena domácnosti od participace na trhu práce, zejména demotivuje matky od návratu na trh práce po rodičovské dovolené. Návratem do práce totiž druhý partner ztrácí právě tuto slevu. Zároveň ji nemůže využít část domácností se skutečně nízkými příjmy, kde by měla hlavní sociální význam. K prorodinné politice lze využít jiné, lépe cílené nástroje.

Odhadovaný rozpočtový přínos: **4,7 mld. Kč** (zahrnuje prostou výši slevy, nezahrnuje případné pozitivní efekty z vyšší participace na trhu práce a případné negativní efekty z vyššího čerpání jiných dávek).

Zvýšit poplatek za dobývání nerostných surovin		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Velmi rychle zvýšit výnos z poplatků za dobývání nerostů v ČR, které se šest let neměnily bez ohledu na dramatické změny tržních cen a na fakt, že sazby jsou stanoveny absolutní částkou. Zároveň vrátit logičtější systém, který užívá procentuální sazby „royalty“, a tím je významně flexibilnější a spravedlivější pro obě strany. Sazba úhrady z vydobytých nerostů pro jednotlivé dílčí základy úhrady činí nejvýše částku odpovídající 10 % referenční ceny za jednotku množství pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů nebo jednotlivé užitkové složky. Výnos je sdílen státním rozpočtem a obcemi dotčenými těžbou. Celkový výnos pod 1 mld. Kč ročně, sazby za jednotlivé nerosty stanoveny Nařízením vlády. Poslední změna proběhla v roce 2016.

Výnos: v řádu **jednotek mld. Kč**

Nerealizovat plánované rozšíření paušální daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Navrhujeme nerealizovat plánované rozšíření paušální daně, které nyní prochází legislativním procesem. Návrh by výrazně snížil daně (vč. pojistných) vybraným skupinám OSVČ s tržbami mezi 1 a 2 miliony Kč, a to zejména OSVČ, kteří si mohou uplatnit paušální výdaje 60 %. Snížení daní pro tuto nejpočetnější skupinu se pohybuje mezi 45 a 110 tisíci Kč ročně na poplatníka. Z fiskálního hlediska nedává toto snižování daní smysl. Návrh prohlubuje již velmi vysoké rozdíly ve zdanění OSVČ a zaměstnanců – hlavní skupině OSVČ klesne průměrná daňová sazba na 6 až 15 procent). Toto mj. povede k další erozi daňových příjmů. Má i sporné distribuční dopady, kdy během aktuální inflace se poskytuje vysoká úleva osobám s relativně vysokými příjmy. Maximálně má smysl indexovat hranici stávajícího pásma paušální daně a výši paušální daně o inflaci.

Odhadovaný rozpočtový přínos: **0,6 až 1 mld. Kč.**

Omezení ev. rušení daňových výjimek a úlev		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Celková výše výjimek a úlev u DPFO, DPPO a DPH, které nejsou explicitně sociálního charakteru, dosahuje cca 209 mld. Kč. Daňové výjimky obecně zmenšují základ daně, vyžadují vyšší daňové sazby, podporují daňovou optimalizaci a mohou mít i sporné distribuční dopady. U řady z nich existují vhodné ekonomické argumenty pro zrušení a zejména jejich omezení či zúžení, aby byly lépe cíleny (nižší stropy, omezení na subjekty do určité velikosti, méně štědré časové testy atd.) Doporučení konkrétních výjimek k omezení či zrušení a konkrétní parametrizace jde nad rámec tohoto dokumentu a bude řešeno separátně, dostane-li NERV takové zadání. (V předběžných diskusích byly mj. zmiňovány odpočty úroků z hypoték, osvobození příjmů z prodeje cenných papírů po časovém testu, investiční pobídky aj.)

Odhadovaný rozpočtový přínos: **jednotky až dolní desítky mld. Kč** v závislosti na konečném rozsahu.

Zpoplatnění vysokých škol		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Školné: Během 1-2 let zavést systém státem regulovaných vratných studentských grantů na živobytí (britský systém přiměřeně úročených grantů splácených dodatečnou sazbou DPFO z příjmů nad stanovenou hranici). Zároveň zavést vratné granty na úhradu školného (na veřejných i soukromých školách) a následně zavést školné na veřejných VŠ. Případně zavést pravidelný fixní poplatek (např.

5 000–10 000 Kč) za každý rok studia na VŠ, který by se progresivně zvyšoval s každým semestrem studia překračujícím standardní studijní dobu. Takto omezit výjimečně dlouhá studia.

Navrhovaný systém grantů nemůže mít negativní dopady na sociální dostupnost VŠ vzdělání a je prost rizik spojených s neschopností splácet. Výnos ze školného bude dodatečným zdrojem dotyčné VŠ na financování provozu a rozvoje, který by nebylo možné ve výhledu dostatečně financovat z veřejných rozpočtů. Systém pomůže i studentům soukromých VŠ a může v případě rozšíření zároveň usnadnit studium českých studentů na špičkových zahraničních VŠ. Systém vratných grantů může být z dlouhodobějšího pohledu výdajově neutrální nebo téměř neutrální.

Efektivnější studium: Česko vykazuje velmi dlouhou průměrnou dobu studia (vysoký věk příchodu na trh práce, hlavně vysokoškolského vzdělání) a až extrémně vysokou míru neúspěšnosti VŠ studií. Regulačním a motivačním zkrácením neefektivně dlouhé doby studia a snížením vysoké míry neúspěšnosti studie by se zrychlil příchod lidí na trh práce a zvýšil objem vybraných daní a pojistného.

Zrušení zbytných finančních institucí státu		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Stát disponuje dvěma finančními institucemi s velmi podobnou či vzájemně se překrývající náplní činnosti. Jednou je transformovaná Národní rozvojová banka (NRB), druhou Česká exportní banka (ČEB). Vzhledem k tomu, že v obou je alokován kapitál z prostředků daňových poplatníků a činnosti obou institucí lze integrovat do jedné, je ideální méně aktivní z obou (ČEB) zrušit bez náhrady a volný kapitál použít jako dodatečný finanční zdroj pro státní rozpočet. Činnost ČEB je možné soustředit do dceřiné společnosti/agentury spadající pod NRB a k činnosti podpory exportu, pro niž je klíčová pojišťovací agentura EGAP, využít část pracovníků stávající ČEB.

Výnos: cca 7,5 mld. Kč

Privatizace		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Stát vlastní a ovládá velké množství firem (od standartních akciověk až po zotavovny na Přední Labské), které jsou navíc rozloženy pod mnoho ministerstev (nejvýznamněji MF a MPO). Extrémní v tomto případě je Ministerstvo zemědělství, které své podřízené podniky musí dokonce dělit do 9 skupin – od organizačních složek, které jsou orgány státní správy až po veřejné výzkumné instituce.

Získat dodatečné a chybějící příjmy prodejem (celých či části) vybraných firem je logický argument, který ale kazí realita – většina firem nabývá v této době mnohem strategičtější podoby než v minulosti (ČEZ, ČEPRO, MERO, ČEPS, Explosia, Prisko/OKD), část firem vleče právní břímě/vadu, která ovlivňuje reálnou prodejní cenu (Budvar, Jihomoravské pivovary, Prisko/OKD), a část je těžko zpeněžitelná (Česká pošta) resp. nezpeněžitelná (účelové instituce typu Horská služba ČR, nepřímo řízená MMR). I přesto nelze na tento krok rezignovat. Jako logický se jeví postup vlády ČR, která se v první fázi rozhodla „vysát“ státní firmy pomocí dividend (ČEZ, ČEPRO, MERO, Budvar, Lesy ČR) až na

hranu nutných oprav. Zde se bohužel opět setkává naprosto opačný trend a potřeba vybraných firem investovat do posilování kritické infrastruktury státu.

Zároveň má smysl hledat synergie a úspory alespoň spojováním do logických celků (Výzkumné ústavy, Zkušebny, banky) a minoritní podíly vybraných akciových společností, kde rozdrobení vlastnictví nebude komplikovat výkon služeb ve jménu státu, prodat přes BCPP. Obdobnou kapitolou je vykazování (CRAB) a prodej nepotřebného majetku obecně, což průběžně činí ÚZSVM. **Prioritou by měla být privatizace nepotřebného nemovitého majetku státu.** Zároveň doporučujeme zavést KPI's, která budou správu státního majetku minimálně korigovat.

Výnos: **miliardy korun**

Zavést karenční dobu v případě nemoci		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Zavést opět karenční dobu v případě nemoci zaměstnance v délce 1-3 dny. To sníží náklady zaměstnavatelů a umožňuje zvýšit pojistné o sumu, která bude odpovídat úspoře zaměstnavatelů na nákladech prvních 3 dnů nemoci. Součástí by byla výjimka v době pandemie, kdy je žádoucí nemotivovat k chození do práce při nemoci.

Karenční doba výrazně snižuje počet krátkých pracovních absencí z důvodů nemoci, které jsou částečně dány zneužíváním pojistného systému. Výzkumy dopadů zavedení karenční doby v ČR v minulosti ukazují, že lidé většinou krátké nemoci nepřecházejí a krátké zdravotní problémy řeší hlavně výběrem dovolené, placeného a neplaceného volna. Výpadek výdělku v délce trvání několika málo dnů si totiž většina zaměstnanců může snadno řešit z vlastních úspor.

Revize snížených pásem DPH		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

V průběhu doby byly postupně různé kategorie zboží a služeb přesunuty do snížených sazeb DPH, obvykle s cílem ekonomické pomoci spotřebitelům takového zboží a služeb. Svou povahou se jedná o plošné zvýhodnění bez ohledu na ekonomickou situaci dotčených subjektů (například nízké DPH na potraviny i pro vyšší příjmové skupiny).

V minulosti se navíc ukázalo, že změny DPH se nepropisují plně do cen, kdy při snížení DPH na některé kategorie služeb tyto sice krátkodobě zlevnily, ale následně značná část rozdílu byla promítnuta do marží dodavatelského řetězce.

V seznamu snížených sazeb DPH se rovněž nachází i služby, které nelze považovat za základní životní potřeby nebo za zboží a služby konzumované příjmově slabšími kategoriemi obyvatelstva (například nová umělecká díla, řezané květiny, živá zvířata, sauny a solária a pod) nebo služby které jsou svou

povahou společensky nákladné nebo škodlivé a snížená DPH představuje neodůvodněnou motivaci k jejich vyšší spotřebě (svoz odpadu, některé druhy paliv...).

Ačkoliv nejsou NERVu k dispozici detailní informace o výběru DPH podle jednotlivých kategorií zboží a služeb, navrhuje revizi všech položek zařazených do snížených kategorií DPH a jejich přeřazení do základní sazby, nebo přesun z nižší snížené sazby do vyšší, pokud se nejedná o zcela jasné zdravotní a sociální potřeby nebo zboží a služby dotčené mezinárodními dohodami nebo směrnicemi EU (např. finanční a pojišťovací služby). Vzhledem k celkovému výběru DPH by se zásadnější změnou mohlo dosáhnout vyšších výnosů v řádu desítek miliard.

Změna může mít mírně proinflační efekt, nicméně omezený jak rozsahem změny, poměrem k celkovému spotřebnímu koši, ale i výše zmíněným efektem částečné kompenzace v maržích dodavatelského řetězce.

Zvýšit daň z nemovitých věcí		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Zvýšit zákonem dané parametry daně z nemovitostí tak, aby se jejich relativní úroveň vrátila ke stavu roku 2013. Relativní úroveň je možno stanovit různě (v pořadí dle výše výnosu): (1) dle inflace, (2) dle podílu výnosu daně na HDP, (3) dle růstu cen nemovitostí. Případně parametry daně zvýšit výrazněji s tím, že o tento dodatečný výnos obcí budou sníženy příjmy obcí z ostatních daní (v RUD), což bude dodatečný výnos pro SR. Zároveň zavést automatickou každoroční valorizaci přinejmenším podle tempa inflace, případně podle nominálního růstu HDP. Pokud se valorizovat nebude, podíl výnosu daně na HDP se bude v delším období asymptoticky blížit nule.

Daň z nemovitosti v ČR byla a je na extrémně nízké úrovni. Její reálný výnos výrazně degradovala a poslední dobou degradoje inflace. Zátěž daňových poplatníků se snižovala s růstem mezd. Daň nemá distorzní dopady na pracovní motivace. Její zvýšení může snížit poptávku po investičním držení nemovitostí, tlačit dolů ceny nemovitostí a oslabovat inflační tlaky. Kompletní výnos daně jde do příjmů obecních rozpočtů. V případě jejího výraznějšího navýšení může SR uspořit na dalších složkách RUD.

Výnos: **miliardy korun**

Globální a evropské reformy korporátní daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Některé nadnárodní firmy se vyhýbají placení daní z příjmů právnických osob, například přesouváním svých zisků do daňových rájů. České veřejné rozpočty kvůli tomu přichází o jednotky až nízké desítky miliard korun ročně. Tyto daňové úniky je možné omezit reformou daňového systému, především na evropské nebo globální úrovni. Nejvýznamnější je návrh na zavedení Pilířů 1 a 2 domluvený v roce 2021 na půdě OECD zhruba stovkou zemí včetně všech členských států Evropské unie. Pilíř 2 by znamenal minimální zdanění firem ve výši 15% a jeho schválení je v současnosti projednáno v

Evropské unii. V Evropské unii je také očekáván v první polovině roku 2023 nový návrh na společný konsolidovaný základ daně firem, tzv. BEFIT. Každá z těchto reforem by pravděpodobně zvýšila roční příjmy českých veřejných rozpočtů v řádu jednotek miliard Kč.

PPP a výkonové zpoplatnění dopravní infrastruktury		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Zdražení dálnic, přechod na výkonové zpoplatnění, přesun na PPP a koncesní systémy.

Česká republika zaostává v dálniční infrastruktuře, která je přetížena a limituje mobilitu a ekonomický rozvoj. Z pohledu nákladů na zásadní dobudování a údržbu dálniční sítě je potřeba vážně zvažovat všechny možnosti snížení negativního dopadu na rozpočtový deficit a to jak krátkodobě, středně i dlouhodobě, systémově.

Prvním krokem by mělo být zásadnější zvýšení ceny dálničních známek o 50-100%, zdůvodnitelné jednak přetížeností komunikací, tak i nutností jejich budování. Očekávané zvýšení příjmů v řádu 4-5 miliard ročně i po zohlednění mírného poklesu prodeje dálničních známek.

Zásadnější změnu v nákladech na dálniční síť by představoval přesun na koncesní systém provozování nových ale i stávajících dálnic, podpořený zavedením výkonového zpoplatnění užívání dálnic i pro osobní a užitkové automobily v rámci ekonomické efektivnosti (dodatečného užítku z použití dálnice vs. alternativních komunikací). Pozitivní efekt na dlouhodobý stav veřejných financí pak může v **delším časovém horizontu dosahovat řádu desítek miliard ročně.**

Zrušení školkovného		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Zrušit roční slevu na dani (DPFO) ve výši výdajů na poplatky za školku, dnes se stropem na úrovni zákonné minimální měsíční mzdy.

Tuto slevu si dnes mohou odečítat pouze ti rodiče, kteří vydělávají dostatečně na to, že i po uplatnění slev na poplatníka, děti a nepracující manželku mají dostatečně vysokou daňovou povinnost, ze které mohou slevu na dani za školkovné uplatnit. Tito rodiče, díky slevě na dani, fakticky žádné školkovné nehradí. Školkovné naopak musí hradit rodiče s nízkými výděly nebo bez nich (např. často samoživitelé s dětmi). Pokud dosud nebyl sociální důvod platby školkovného promíjet nízkovýdělečným rodinám, není sociální důvod je promíjet rodinám s vyššími příjmy.

Výnos: **desítky milionů korun**

Snížení počtu osob v exekuci		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

		
---	---	---

Snížením počtu osob v exekuci zvýšit výběr daní včetně pojistného skrze zvýšení oficiálně přiznané zaměstnanosti. Snížení je třeba dosáhnout (i) snižováním extrémně vysokého počtu osob, které v exekuci již jsou (nyní např. milostivé léto č. 2) a (ii) trvalým snížením počtu těch, kteří do předlužení a následně exekucí průběžně vstupují.

Lidé v exekuci mají výrazně snížené motivace oficiálně pracovat, protože většina výdělku je jim odebrána na umořování dluhu a příslušenství. Opatření by výnosy veřejných rozpočtů zvýšilo jak přímo (snížení šedé zaměstnanosti), tak nepřímo skrze celkově vyšší celkovou zaměstnanost.

Rozšíření dostupnosti předškolních zařízení a zvýšení předvídatelnosti jejich dostupnosti pro rodiče i budoucí rodiče		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Česko vykazuje extrémně vysoký propad zaměstnanosti žen v době rodičovství, včetně vysokého podílu solidně vzdělaných žen mezi nimi. Je to primárně způsobeno dlouhodobě přetrvávající místní nedostupností služeb předškolní péče a výchovy v řadě lokalit, namnoze tam, kde je vysoká koncentrace vzdělaných matek. Nižší zaměstnanost matek nejen snižuje daňové výnosy (nepracují a neplatí daně), ale někdy i zvyšuje vyplácené sociální dávky. Dlouhodobý pobyt mimo trh práce také snižuje jejich budoucí produktivitu práce. Na dané téma existuje řada domácích i zahraničních výzkumů včetně cost benefit analýz.

Příloha 1: Revize spotřebních daní

1. Minerální oleje

Profesionální nafta: Jedná se o systémové opatření, dopad do zvýšení výnosů závisí na mnoha faktorech:

- sazby v ostatních zemích EU (čím vyšší, tím vyšší potenciál výnosu v ČR),
- měnový kurz (slabší koruna spíše zvyšuje potenciál výnosů v ČR díky sazbě v CZK),
- ekonomický růst (čím vyšší export/import/tranzit, tím vyšší váha sazeb v ČR v mezinárodní konkurenci).

Implementace dává možnost zvýšit sazbu spotřební daně (např. na úroveň benzínu 12,84 Kč/l.) při poskytnutí vratky pro profesionální dopravce (možno na úroveň ke vstupu do EU, tedy 9,95 Kč/l.). V minulosti (při sazbě 10,95 Kč/l.) proběhly různé odhady¹, většinou v řádech jednotek miliard Kč. Nyní by se vyšší daň týkala zhruba poloviny tuzemské výroby nafty (osobní vozy), potenciálního zvýšení tankování zahraničních vozů je diskutabilní (nižší sazba, než je teď, nemůže být aplikována – muselo by dojít ke zvýšení sazeb v okolních zemích nebo oslabování CZK).

Odhad výnosu: 1-5 mld. Kč (nutno propočítat).

Plovoucí daň: Záviselo by na tom, s jakou mírou by byly změny aplikovány – v zásadě dává smysl reagovat na změny kurzu nebo změny sazeb v okolních zemích + relevantních zemích pro dopravce (Slovinsko, Itálie, Španělsko, Belgie atd.). Opatření posiluje možnost MF řídit cenu na trhu.

Odhad výnosu: Stovky mil. Kč až jednotky miliard Kč ročně v závislosti na externích vlivech.

Změna sazeb: Zvýšení sazeb reflektující nízkou cenovou elasticitu poptávky a současnou neklesající spotřebu při vysokých cenách. Pozor ale na case study z roku 2010, kdy došlo ke zvýšení sazeb u motorové nafty a benzínu o 1 Kč/l, s předpokladem výběru 88,6 mld. Kč, vybralo se ale jen 81,4 mld. Kč.

Odhad výnosu: Jednotky miliard Kč.

Zdanění elektromobility: Penetrace trhu je nízká, čemuž by odpovídala i daň. Jedná se spíše o fiskální signalizaci. V roce 2021 se v ČR prodalo 2646 elektromobilů.² Letos (1-8) čísla zatím ukazují růst o 64 %.

Odhad výnosu: Max. desítky milionů Kč.

2. Líh

Změna sazeb: Změna sazeb je diskutabilní, ale samozřejmě možná. Nutno počítat s argumentací Celní správy ČR po posílení dozoru nad černým trhem.

Odhad výnosu: Max 1 mld. Kč

Omezení výjimky: Omezení výjimky předpokládá tlak na dramatický růst stínových transakcí, proto v legislativě spíše dochází ke zvyšování limitu pěstitelského pálení na osobu. Pokud bychom vyšli z dat 2021 (vyměřená daň 429 mil. Kč), je ceteris paribus potenciál zvýšení výnosů při dorovnání sazby max. 419,8 mil. Kč.

Odhad výnosu: Nízké stovky milionů Kč

Změna způsobu zdanění: Jednalo by se o komplexní změnu zdaňování alkoholu na trhu s lihovinami.

¹ <https://www.autokaleidoskop.cz/Ruzne/DKV-navrhuje-model-profesionalni-nafty-/>

² <https://www.hybrid.cz/za-rok-2021-pribylo-v-cesku-o-petinu-mene-elektromobilu-vede-skoda-enyaq-iv/>

Odhad výnosu: 1-2 mld. Kč.

3. Pivo

Změna sazeb: Změna sazeb daně má vysoké politické riziko a nízký potenciál příjmů.

Odhad výnosu: Max do 1 mld. Kč.

Omezení výjimek: Pokud bychom všechny výstavy piva v níže zdaněných sazbách pronásobili základní sazbou 32 Kč/hl., dostaneme hypotetický výnos 452 mil. Kč.

Odhad výnosu: Nízké stovky milionů Kč.

4. Víno

Sjednocení sazeb: V roce 2021 bylo na trhu uvedeno 2103979 hl tichého vína. Pokud bychom použili sazbu pro šumivá vína a meziprodukty 2340 Kč/hl, dostaneme hypotetický výnos 4,9 miliardy Kč.

Odhad výnosu: Až 5 miliard Kč.

Zavedení snížené sazby: M. Kalousek navrhoval sníženou sazbu 1000 Kč/hl., která by dle trhu 2021 ceteris paribus přinesla cca 2,1 miliardy Kč.

Odhad výnosu: Cca 2 miliardy Kč.

5. Tabák a tabákové výrobky

Cigarety: Záviselo by na míře zvýšení sazby (obvyklé jsou daňové kalendáře na několik let), ale lze předpokládat rychlý impakt (na základní sazbu jsou navázány sazby pro řezaný tabák a zahřívání tabák). Zatím nebyl publikován záměr pro období po r. 2023.

Odhad výnosu: Cca 1 mld. Kč.

Řezaný tabák: Růst zdanění na úroveň současného zdanění cigarety.

Odhad výnosu: Do 1 mld. Kč.

Zahřívání tabák: Změna zdanění ze současného obsahu tabáku v náplni na zdanění za ks (s přihlédnutím k riziku daňové optimalizace definovaného 1 ks) a postupný růst zdanění na 40 až 50 % zdanění klasických cigaret.

Odhad výnosu: Jednotky miliard Kč.

Elektronické cigarety: Záviselo by na míře zdanění, problém je s prozatímní nízkou evidencí a možností vzniku černého trhu (zasílání zahraničních zásilek s náplněmi – liquidy a neodborné domácí namíchávání náplní).

Odhad výnosu: Nižší stovky milionů Kč.

Nikotinové sáčky: Nový výrobek, trh je zatím velmi malý.

Odhad výnosu: Desítky milionů Kč.

6. Legalizace trhu s konopím

Potenciální příjmy ze spotřební daně, DPH, DPFO, případně prodeje licencí. Dle odhadů 800-900 tis. aktivních uživatelů konopí v ČR. Důležité je nastavení podmínek nediskriminačně, aby se maximum uživatelů přehouplo do oficiální ekonomiky.

Německo: Příjem z liberalizace v Německu se odhaduje na cca 120 mld. Zajímavé je, že dle informací Národního protidrogového koordinátora Němci ví, že výrobou nedokáží saturovat potenciální trh ani ze 40 %, takže je zde významný potenciál exportu z ČR.

Předpoklad: průměrná cena 1 gramu marihuany bude 250 Kč (levnější varianty v coffee shopech v Amsterdamu stojí kolem 10 EUR/gram).

Výnosy z každého gramu: 52,5 Kč (za předpokladu DPH ve výši 21 %) + 62,5 Kč (za předpokladu spotřební daně ve výši 25 %) = 115 Kč z každého gramu.

Odhad výnosů: Pokud by 900 tis. aktivních uživatelů vykouřilo 2 gramy měsíčně (konzervativní odhad), výnosy z DPH a spotřební daně by dosahovaly cca 2,5 mld. Kč ročně.